

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

Методичні вказівки та завдання
до проведення практичних занять і самостійної роботи
з дисципліни **«Інтелектуальна власність в інноваційній сфері»**
для студентів спеціальності *081 «Право»*
освітнього ступеня «магістр»
ОПП «Інтелектуальна власність»
усіх форм навчання

Суми
Сумський державний університет
2023

Методичні вказівки та завдання до проведення практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Інтелектуальна власність в інноваційній сфері» / укладач М. С. Уткіна. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 28 с.

Кафедра кримінально-правових дисциплін та судочинства
ННП

Зміст

С.

ТЕМА 1. Інтелектуальна власність як результат інтелектуальної творчої діяльності людини. Система інтелектуальної власності	4
ТЕМА 2. Розвиток інтелектуальної власності в контексті інноваційної діяльності	8
ТЕМА 3. Інтелектуальна власність на наукове відкриття, раціоналізаторську пропозицію й комерційну таємницю.....	10
ТЕМА 4. Вплив інтелектуальної власності на розвиток прогресивної технології, інформації та використання патентної документації.....	13
ТЕМА 5. Венчурне підприємництво.....	15
ТЕМА 6. Державне регулювання інноваційної діяльності	18
ТЕМА 7. Трансфер технологій.....	20
ТЕМА 8. Напрями удосконалення управління інтелектуальною власністю	22
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	24

ТЕМА 1. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ. СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

План

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Основні інститути інтелектуальної власності.
3. Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності.

Методичні вказівки до вивчення теми

Під час опрацювання першого питання студентам потрібно проаналізувати роль прав інтелектуальної власності, а також історичний аспект становлення інтелектуальної власності. Студентам потрібно надати визначення терміну «інтелектуальна власність», що міститься як у доктринальних, так і нормативних джерелах. Визначте та проаналізуйте систему правової охорони права інтелектуальної власності: вітчизняне й міжнародне законодавство.

Основні інститути інтелектуальної власності. Інститут авторського права та суміжних прав. Зміст авторського права. Реєстрація авторських право на твір. Авторсько-правові договори. Термін дії авторського права. Суміжні права та підстави й порядок обмеження власників суміжних прав. Інститут промислової власності. Поняття та джерела права промислової власності. Винаходи та корисні моделі. Промислові зразки. Шляхи міжнародної реєстрації винаходів, промислових зразків. Інститут засобів індивідуалізації учасників господарського обороту. Торговельні марки. Комерційне найменування. Зазначення походження товару. Доменне ім'я. Інститут нетрадиційних форм інтелектуальної власності. Наукове відкриття. Компонування напівпровідникових виробів. Раціоналізаторська пропозиція. Селекційні досягнення. Комерційна тасмниця.

Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності. Під час вивчення третього питання студентам потрібно визначити перелік об'єктів права інтелектуальної власності, закріплених

ст. 402 Цивільного кодексу України. Потрібно розглянути дуальний характер інтелектуальної власності: майнові та особисті немайнові права. Особливості особистого немайнового права. Майнові права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Незалежність права власності на річ та право інтелектуальної власності. Суб'єкти первинного присвоєння об'єктів інтелектуальної власності – автори/творці.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення категорії «інтелектуальна власність».
2. Визначте права, що охоплює поняття інтелектуальної власності, відповідно до ст. 2 Стокгольмської конференції ВОІВ.
3. Проаналізуйте міжнародне законодавство у сфері інтелектуальної власності.
4. Назвіть групи, на які умовно можна поділити об'єкти права інтелектуальної власності. Коротко охарактеризуйте.
5. Визначте та охарактеризуйте особливості особистого немайнового права.
6. Проаналізуйте суб'єктів права інтелектуальної власності.
7. Охарактеризуйте первинних і вторинних суб'єктів права інтелектуальної власності.
8. Визначте та охарактеризуйте об'єкти права промислової власності.
9. Співвідношення понять «науково-технічна діяльність» й «промислова власність».
10. Визначте та коротко охарактеризуйте нормативні документи, що містять основні положення, що регулюють науково-технічну діяльність та право на її результати.
11. Групи, на які можна розділити винаходи.
12. Що може бути об'єктом винаходу.
13. Що не може бути об'єктами винаходу.
14. Критерії охороноздатності винаходів (корисних моделей).
15. Охарактеризуйте процедуру набуття прав на винаходи та корисні моделі.

16. Визначте склад заявки для державної реєстрації винаходу та корисної моделі.
17. Міжнародна патентна класифікація.
18. Строк дії майнового права на винаходи та корисні моделі.
19. Припинення державної реєстрації на винахід (корисну модель).
20. Визнання прав на винахід (корисну модель) недійсними повністю або частково.
21. Використання об'єктів патентного права.
22. Випадки обмеження майнових прав на винахід (корисну модель).
23. Промисловий зразок та види промислових зразків.
24. Порядок реєстрації промислового зразка.
25. Етапність набуття прав на промисловий зразок.
26. Шляхи міжнародної реєстрації винаходів, промислових зразків: національний шлях, регіональна процедура й за міжнародними Угодами.
27. Основні функції засобів індивідуалізації учасників господарського обороту.
28. Види торговельних марок.
29. Добре відома торговельна марка.
30. Алгоритм набуття прав на торговельну марку.
31. Сутність комерційного найменування та торговельної марки.
32. Процедура набуття прав на кваліфіковане позначення товару.
33. Сутність авторського і суміжного права.
34. Майнові та особисті немайнові права. Що належать автору.
35. Твори, що не є об'єктами авторського права.
36. Особисті немайнові та виключні майнові права, що належать автору компонування напівпровідникових виробів.
37. Селекційні досягнення.
38. Критерії охороноздатності для комерційної таємниці.

Теми рефератів

1. Основні норми інтелектуальної власності, визначені Конституцією України.
2. Система правової охорони права інтелектуальної власності.
3. Дуальний характер інтелектуальної власності.
4. Роль інтелектуальної власності в інформаційному суспільстві.
5. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.
6. Інноваційна спрямованість державної політики у науково-технічній сфері.
7. Еволюційні та революційні винаходи.
8. Корисні моделі як об'єкти промислової власності.
9. Етапність набуття прав на об'єкти патентного права.
10. Особливості розподілу майнових прав на службові винаходи (корисні моделі).

ТЕМА 2. РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План

1. Становлення інституту інтелектуальної власності в Україні.
2. Вплив інтелектуальної власності на формування вітчизняної інноваційної системи.
3. Проблеми та перспективи розвитку інтелектуальної власності в Україні.

Методичні вказівки до вивчення теми

Історія походження права інтелектуальної власності. Пропріетарний підхід до права інтелектуальної власності. Стокгольмська конвенція та Всесвітня організація інтелектуальної власності. Основні закони

Інновації як невід’ємна складова розвитку людства. Гуманітарно-інтелектуальні та інноваційні ресурси. Розвиток інноваційно-комунікаційних технологій. Інноваційний процес як креативний результат творчості. Каскад радикальних інновацій. Синтетичні ресурси як результат інформаційного процесу.

Проблеми регулювання відносин, що виникають між суб’єктами інноваційної діяльності при створенні об’єктів інтелектуальної власності. Проблеми придбання й оплати майнових прав на використання об’єктів інтелектуальної власності, комерційного використання інтелектуальної власності як нематеріальних активів. Проблеми забезпечення надійної та ефективної охорони та захисту прав інтелектуальної власності, економіко-правового стимулювання розвитку індустрії інформаційних технологій, в тому числі відсутності узгодженої цілісної системи охорони та захисту прав інтелектуальної власності, дієвих механізмів захисту від піратства. Трансформація вітчизняного законодавства у сфері інтелектуальної власності з урахуванням кращого світового досвіду. Удосконалення вітчизняної системи охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Питання для самоконтролю

1. Коротко охарактеризуйте передумови виникнення та легалізацію права інтелектуальної власності.
2. Визначте та проаналізуйте значення й місце інновацій як невід'ємної складової розвитку людства.
3. Охарактеризуйте вплив вінноваційного процесу на розвиток інтелектуальної власності.
4. Проаналізуйте синтетичні ресурси як результат інформаційного процесу.
5. Визначте та коротко охарактеризуйте проблеми, що впливають на розвиток інтелектуальної власності в Україні.
6. Проаналізуйте проблеми забезпечення надійної та ефективної охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Теми рефератів

1. Пропріетарний підхід до права інтелектуальної власності та теорія природного права.
2. Стокгольмська конвенція як важлива віха у становленні права інтелектуальної власності.
3. Об'єкти інтелектуальної власності, що можуть розглядатись як потенційні джерела збільшення конкурентоспроможності.
4. Каскад радикальних інновацій.
5. Синтетичні ресурси як результат інформаційного процесу.

ТЕМА 3. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ НА НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ, РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ І КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ

План

1. Аналіз і приклади прав на раціоналізаторську пропозицію. Обґрунтування захисту прав на раціоналізаторські пропозиції.
2. Характеристика ознак комерційної таємниці. Відомості, що не становлять комерційної таємниці.
3. «Ноу-хау» та комерційна таємниця.
4. Наукове відкриття. Особливості та специфіка інтелектуальної власності на наукові відкриття.

Методичні вказівки до вивчення теми

Поняття «раціоналізаторська пропозиція», «раціоналізація», «раціоналізаторство». Загальна характеристика раціоналізаторської діяльності. Поняття та критерії охороноздатності раціоналізаторської пропозиції. Власники прав на раціоналізаторську пропозицію. Оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію. Зміст та захист прав на раціоналізаторські пропозиції. Раціоналізаторська робота як вид творчої діяльності. Життєві цикли раціоналізаторської пропозиції та винаходу. Об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Порядок видачі свідоцтва на раціоналізаторську пропозицію. Зміст права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Гносеологічні аспекти інституту комерційної таємниці, її роль у правовій системі України. Поняття «комерційна таємниця». Ознаки комерційної таємниці. Об'єкт комерційної таємниці. Суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Співвідношення комерційної таємниці та «ноу-хау» в міжнародному законодавстві, їх охорона. Базовий міжнародний акт, на якому ґрунтуються міжнародні процедури захисту комерційної таємниці – Паризька конвенція про охорону промислової власності. Угода ТРІПС та дефініція «нерозкрита

інформація». Директива мінімального переліку документів, що підлягають обов'язковому розкриттю (тобто тих, що не можна віднести до секретної, нерозкритої або конфіденційної інформації. «Ноу-хау» в системі об'єктів права інтелектуальної власності.

Визначення категорії «відкриття». Положення Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Женевського договору про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів (1978 р.), Цивільного кодексу України, Законів України «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Основні ознаки відкриття, зокрема: новизну, достовірність (доведеність), фундаментальність (докорінні зміни в рівень пізнання). Об'єкти наукових відкриттів: закономірності матеріального світу, властивості (явища) матеріального світу, явища матеріального світу. Права автора наукового відкриття. Засвідчення права на наукове відкриття. Основні положення щодо диплома на наукове відкриття. Особисті немайнові й майнові права інтелектуальної власності на наукове відкриття. Основні положення щодо заявки на наукове відкриття.

Питання для самоконтролю

1. Визначте поняття раціоналізаторської пропозиції.
2. Визначте та проаналізуйте вимоги встановлюються за загальним правилом до раціоналізаторської пропозиції.
3. Особисті немайнові права авторів раціоналізаторської пропозиції.
4. Майнові права авторів раціоналізаторської пропозиції.
5. Право на винагороду автору (співавтору) раціоналізаторської пропозиції.
6. Відомості, які повинен містити опис раціоналізаторської пропозиції.
7. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
8. Первинні та похідні суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

9. Нормативно-правові акти, якими регулюється комерційна таємниця в Україні.

10. Ознаки, якими повинна характеризуватись інформація, щоб її можна було визнати комерційною таємницею.

11. Майнові права, що належать особам, правомірно володіючим комерційною таємницею.

12. Зарубіжний досід інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

13. Проаналізуйте основні підходи до визначення поняття наукового відкриття.

14. Охарактеризуйте об'єкти наукових відкриттів.

15. Групи об'єктів-властивостей наукового відкриття.

16. Проаналізуйте особисті немайнові права автора наукового відкриття.

17. Охарактеризуйте заявку на наукове відкриття

Теми рефератів

1. Ознаки раціоналізаторської пропозиції.

2. Життєві цикли раціоналізаторської пропозиції.

3. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції.

4. Інтелектуальна власність на наукове відкриття.

5. Інтелектуальна власність на комерційну таємницю.

6. Проблеми вдосконалення правового регулювання права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію в Україні.

7. «Комерційна таємниця» та «ноу-хау»: проблема розмежування понять та правового регулювання.

8. Світова новизна, достовірність та фундаментальність як основні ознаки наукового відкриття.

9. Явище як об'єкт наукового відкриття.

10. Майнові права інтелектуальної власності на наукове відкриття.

ТЕМА 4. ВПЛИВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РОЗВИТОК ПРОГРЕСИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ, ІНФОРМАЦІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПАТЕНТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

План

1. Тенденції розвитку економіки під час створення конкурентоздатної техніки і технології.
2. Роль науково-технічної інформації в розвитку техніки і технології.
3. Джерела патентної документації та патентних описів як об'єктів інтелектуальної власності.

Методичні вказівки до вивчення теми

Утвердження ринкової економіки як передумова зрушень у становленні інтелектуальної власності. Технологічна система. Технологічні досягнення. Інформаційне забезпечення. Описи винаходів як найбільш інформативне джерело відомостей. Втілення винаходу в конкретний об'єкт техніки.

Наука і виробнича діяльність. Виникнення первинної інформації та використання інформації. Етапи інформаційної діяльності. Наука про інформацію. Наука. Техніка. Наукова інформація. Технічна інформація. Економічна інформація. Науково-технічна і науково-економічна інформація. Широке використання науково-технічної інформації. Науково-технічна інформація та звітно-технічна документація як два самостійні види документації.

Патентна документація. Патентні описи. Етапи патентного виробництва. Види патентного пошуку. Міжнародна патентна класифікація (МПК), міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (МКТП), міжнародна класифікація зображальних елементів знаків (КЗЕ) і міжнародна класифікація промислових зразків (МКПЗ). Національні (внутрішні) патентні класифікації (НПК). Повний класифікаційний індекс. Первинні та вторинні джерела патентної інформації. Технічна інформація патентного документа на винахід чи корисну модель. Основні види показників: нумераційні, систематичні та іменні. Вимоги

до проведення патентних досліджень. Патентні дослідження. Види робіт, що виконують під час проведення патентних досліджень. Види патентного пошуку (тематичний, іменний, нумераційний, пошук патентів-аналогів і пошук для виявлення патентних прав). Елементи, що містить регламент, розроблений після формулювання завдання для проведення патентних досліджень.

Питання для самоконтролю

1. Визначте вплив технологічної системи на ступінь розвитку суспільства.
2. Проаналізуйте систему науково-технічної інформації.
3. Визначте та коротко охарактеризуйте окреме технічне рішення.
4. Надайте визначення наукової, технічної й економічної інформації.
5. Визначте та проаналізуйте інформаційну взаємодію.
6. Довідково-інформаційні фонди та місце, де вони зберігаються.
7. Проаналізуйте мету патентної інформації.
8. Види патентної інформації і документації.
9. Охарактеризуйте види патентного пошуку.
10. Основне призначення МПК.

Теми рефератів

1. Технологічна система економіки і розвитку виробництва.
2. Довідково-інформаційні фонди.
3. Методи вивчення інформаційних потреб.
4. Місце й роль патентної інформації в процесі створення об'єктів інтелектуальної власності.
5. Етапи патентного виробництва на основі інформації.

ТЕМА 5. ВЕНЧУРНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО

План

1. Поняття та зміст венчурного підприємництва.
2. Класифікація венчурних підприємств.
3. Венчурне фінансування.
4. Інтелектуальні інвестиції як форма інноваційних інвестицій.
5. Ринок венчурного капіталу США.
6. Ринок венчурного капіталу ЄС.

Методичні вказівки до вивчення теми

«Венчур», «венчурне підприємництво». Об'єкт венчурного підприємництва. Венчурна діяльність та її етапи. Венчурні програми. Венчурний проєкт. Венчурний капітал. Венчурне інвестування. Суб'єкти венчурного інвестування. Венчурні інвестори. Компанії з управління активами. Сфера венчурної (ризикової) діяльності.

Класифікаційні ознаки венчурних підприємств. За формою організації інноваційної діяльності. За способом створення та джерелами фінансування. За змістом інновації (видом науково-технічної продукції). За ступенем новизни, яку отримує підприємство. За ступенем спеціалізації. За видом спеціалізації. За стадією, на якій перебуває інноваційне розроблення. За етапом розвитку підприємства, коли надійшли венчурні інвестиції. За видом об'єднання, куди входять венчурні підприємства. За інвестиційними перспективами (інноваційним потенціалом). За видом організаційної структури управління (ОСУ) інноваційною діяльністю. За участю іноземного капіталу. За типом інвесторів, котрі беруть участь у процесі венчурного фінансування. За кількістю працюючих. За формою фінансування. За ступенем залучення інвесторів до управління венчурним підприємством. За кількістю раундів венчурного фінансування. За підходами до формування структури капіталу венчурного підприємства. За способом виходу інвесторів із венчурного підприємства. За видами цінних паперів, які використовують підприємства під час залучення інвестицій. За участю держави у власності

підприємств. За видом господарського товариства.

Екосистема венчурного фінансування. Процес венчурного фінансування. Seed – стадія розробки Start-up – стартова стадія. Early expansion – стадія ранньої експансії. Expansion – стадія швидкої експансії, зростання. Mezzanine – підготовча стадія (вихід). Liquidity stage – стадія ліквідації. Сутність і типи венчурних інвесторів. «Чарівники», виробники-менеджери, «свахи», «ринкові садівники», «банкіри». Бізнес-модель розвитку та класифікації венчурних фондів. Джерела формування капіталу венчурних фондів.

Інтелектуальні інвестиції. Об'єкти інтелектуальних інвестицій. Основні джерела фінансування інтелектуальних інвестицій.

Питання для самоконтролю

1. Проаналізуйте трансформацію вкладених інвестиційних ресурсів у приріст (капіталізацію) ринкових вартостей проінвестованих об'єктів (підприємств) як один із етапів венчурної діяльності.

2. Визначте та охарактеризуйте суб'єктів венчурного інвестування.

3. Взаємодія суб'єктів венчурного підприємництва.

4. Венчурні підприємства за способом створення та джерелами фінансування.

5. Венчурні підприємства за формою організації інноваційної діяльності.

6. Визначте та коротко охарактеризуйте етапи реалізації інноваційного продукту підприємством.

7. Етапи розвитку венчурного підприємства, котрі найчастіше фінансують венчурні фонди.

8. Стадії життєвого циклу венчурних підприємств.

9. Спільне й відмінне між підприємствами spin-off та spin-out.

10. Етапи реалізації інноваційного продукту підприємством.

11. Практики венчурного фінансування на стадії Start-up.

12. Практики венчурного фінансування на стадії Early expansion.

13. Охарактеризуйте екосистему венчурного фінансування.

14. Назвіть переваги та недоліки різних груп венчурних інвесторів.

15. Визначте та проаналізуйте випадки, в яких здійснюються інтелектуальні інвестиції.

Теми рефератів

1. Досягнення цілей венчурної діяльності через отримання доходів (ефектів) і венчурними інвесторами, й іншими суб'єктами венчурного підприємництва як один із етапів венчурної діяльності.

2. Організації венчурної інноваційної інфраструктури.

3. Версії історичного зародження венчурного бізнесу.

4. Венчурні підприємства за класифікаційними ознаками.

5. Відмінності між способами створення внутрішніх та «незалежних» венчурів.

6. Успішні приклади венчурного фінансування на стадії Seed.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Нормативно-правове регулювання інноваційної діяльності.
2. Форми та методи державного регулювання інноваційної діяльності.

Методичні вказівки до вивчення теми

Сучасна нормативно-правова база (закони, укази Президента, підзаконні акти у формі постанов Уряду, наказів центральних органів виконавчої влади тощо) стосовно науково-технічної та інноваційної діяльності. Національне інноваційне законодавство. Норми Конституції України, Господарського кодексу, Закону України «Про інноваційну діяльність», Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», Закону України «Про інвестиційну діяльність», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» й інших нормативно-правових актів, які визначають правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлюють форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямовані на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом. Вихідні правові передумови державної інноваційної політики. Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України.

Державне регулювання інноваційної діяльності. Визначення і підтримка пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів. Формування і реалізація державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм. Створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності. Захист прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності. Фінансова підтримка виконання інноваційних проектів. Стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів. Встановлення пільгового оподаткування

суб'єктів інноваційної діяльності. Підтримка функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Питання для самоконтролю

1. Коротко охарактеризуйте національне інноваційне законодавство.

2. Проаналізуйте вихідні правові передумови державної інноваційної політики.

3. Визначте та проаналізуйте створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності як одну із форм державного регулювання інноваційної діяльності.

4. Визначення і підтримка пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів.

5. Захист прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності.

6. Фінансова підтримка виконання інноваційних проектів.

7. Стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів.

8. Встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності.

9. Підтримка функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури.

Теми рефератів

1. Пропрієтарний підхід до права інтелектуальної власності та теорія природного права.

2. Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України.

3. Підтримка функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури як одна із форм державного регулювання інноваційної діяльності.

ТЕМА 7. ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ

План

1. Поняття та зміст трансферу технологій.
2. Форми та типи трансферу технологій.
3. Міжнародні аспекти регулювання трансферу технологій.

Методичні вказівки до вивчення теми

Трансфер технологій як основна форма просування інновацій. Державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій. Поняття трансферу технологій. Суб'єкти трансферу технологій. Взаємодія суб'єктів трансферу технологій. Інформаційне забезпечення трансферу технологій. Державна експертиза технологій. Договори про трансфер технологій, їх істотні та інші умови. Особливості укладення договорів про трансфер технологій. Обмеження щодо укладення договорів про трансфер технологій. Винагорода авторам технологій та/або їх складових та особам, які здійснюють їх трансфер.

Порядок передачі майнових прав на технології, створені за бюджетні кошти. Мета державного регулювання діяльності у сфері трансферу технологій. Класифікація технологій як необхідний етап розроблення нових бізнес-ідей. Ранжування технологій за рівнем вирішуваних виробничих завдань. Внутрішній, квазивнутрішній та зовнішній трансфер технологій.

Міжнародне співробітництво України у сфері трансферу технологій. Закордонне патентування. Державна підтримка та особливості кредитування трансферу технологій. Основні тенденції міжнародного трансферу технологій. Типова послідовність етапів здійснення міжнародного трансферу технологій. Особливості міжнародної передачі технологій. Модель «технологічного розриву (відриву)», модель «міжнародного життєвого циклу продукту». Основні передумови, що зумовили бурхливий розвиток міжнародного обміну технологіями. Економічна доцільність експорту технологій. Економічна доцільність імпорту технологій. Групи країн залежно від їх ролі в міжнародній торгівлі технологічними інноваціями. Особливості ліцензування та франчайзингу в

міжнародному трансфері технологій. Переваги та недоліки ліцензійного виробництва. Типи франчайзингу.

Питання для самоконтролю

1. Коротко охарактеризуйте економічну сутність трансферну технологій.
2. Визначте та проаналізуйте структуру управління трансфером технологій в організаціях.
3. Проаналізуйте глобальний, національний та глобальний масштаб трансферу технологій.
4. Охарактеризуйте діяльність технопарків й інкубаторів.
5. Коротко проаналізуйте забезпечення правового захисту об'єкта трансферу.
6. Визначте особливості основних форм трансферу технологій (внутрішній, квазівнутрішній, зовнішній).
7. Проаналізуйте та визначте особливості різновидів виникнення та розвитку міжнародних технологічних та науковотехнічних зв'язків.
8. Сучасні напрями міжнародного трансферу технологій.
9. Особливості сучасного світового ринку технологій.
10. Охарактеризуйте особливості ліцензування та франчайзингу в міжнародному трансфері технологій.

Теми рефератів

1. Ранжування технологій за рівнем вирішуваних виробничих завдань.
2. Зарубіжна практика функціонування інфраструктури підтримки трансферу технологій.
3. Прогнозування розвитку технологій.
4. Галузевий масштаб трансферу технологій.
5. Глобальний масштаб трансферу технологій (технопарки, інкубатори тощо).

ТЕМА 8. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ

План

1. Погляди вчених на теорію управління та особливості управління раціоналізаторством і винахідництвом.
2. Організаційна структура системи управління інтелектуальною власністю в ринковій системі господарювання.

Методичні вказівки до вивчення теми

Управління технічними системами. Управління раціоналізаторством і винахідництвом. Управління, функція управління. Функція організації інтелектуальної власності. Функція регулювання. Функція планування технічної творчості. Функція впровадження. Етапи впровадження як повний цикл розробки і втілення нововведення.

Централізація управління інтелектуальною власністю. Верховна Рада України. Кабінет Міністрів України. Міністерство освіти і науки України. Міністерства та відомства, що діють у сфері охорони інтелектуальної власності. Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності. Український національний офіс інтелектуальної власності. Організаційна структура управління раціоналізаторством і винахідництвом на промисловому підприємстві.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте етапи впровадження як повний цикл розробки і втілення нововведення.
2. Охарактеризуйте новостворений Український національний офіс інтелектуальної власності.
3. Проаналізуйте функцію контролю та обліку інтелектуальної власності.
4. Визначте роль функції управління інтелектуальною власністю.
5. Проаналізуйте етапи впровадження як повний цикл розробки і втілення нововведення.

Теми рефератів

1. Управління в поєднанні з інтелектуальною власністю.
2. Функція управління інтелектуальною власністю.
3. Структура управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві.
4. Вплив об'єктів інтелектуальної власності на конкурентоспроможність товару.
5. Законодавчі органи держави в системі управління інтелектуальною власністю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1971 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051.

2. Всесвітня конвенція про авторське право: Міжнародний документ від 06.09.1952 р. *Верховна Рада України*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

4. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року та положення Бернської конвенції (1971 р.), на які містяться посилання у Договорі : Міжнародний документ від 20.12.1996 р. *Верховна Рада України*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770.

5. Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс від 06.07.2005 р. № 2747- IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

6. Кодекс законів про працю: Кодекс від 23.07.1996 р. № 322-08. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

8. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : Міжнародний 28. 01. 1981 р. № 994_326. *Верховна Рада України*. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text

9. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України.* URL: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96- %D0%B2%D1%80](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80).

10. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

11. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651- IV. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

12. Митний кодекс України: Кодекс від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

13. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства : Міжнародний документ від 22. 07. 2000 р. № 998_163 *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_163#Text

14. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19. 11. 1992 р. № 280-XII. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

15. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01. 12. 2022 р. № 2811-IX. *Верховна Рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>.

16. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

17. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-XII. *Верховна Рада України.* URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>.

18. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.

19. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.

20. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>.

21. Про правову охорону географічних позначень : Закон України від 14.10.2020 р. № 752-ХІV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14>.

22. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

23. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.01.2004 р. № 1618-ІV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Наукова література

24. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

25. Брижко В. М., Фурашев В. М. Інформаційне право та інформаційне законодавство : наукове видання. Київ : Видавничий дім «АртЕК», 2020. 288 с.

26. Інтелектуальна власність. Законодавство, судова практика / упоряд.: А. В. Григоренко, Л. С. Григоренко. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 344 с.

27. Каткова Т. Г. Інформаційне право. Практикум : навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 105 с.
28. Карчевський М. В. Протидія злочинам у сфері використання інформаційних технологій : інтегрований навчально-практичний посібник. Харків : Право, 2019. 188 с.
29. Куліш А. М., Кобзева Т. А., Шапіро В. С. Інформаційне право України : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 108 с.
30. Сорока Н. Є. Авторське право і суміжні права в інформаційному суспільстві : європейський досвід : монографія. Харків : Право, 2019. 332 с.
31. Турченко Ю. В. Реалізація державної інформаційної політики України у сфері оборони : монографія. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 148 с.
32. Харитоновна О. І. Право інтелектуальної власності : підручник. К. : Юрінком Інтер, 2017. 544 с.

Список публікацій з актуальних питань

33. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Віртуальна реальність і кіберпростір як атрибути сучасного суспільства. *Інформація і право*. 2020. № 4 (35). С. 9-21.
34. Корж І. Ф. Право на відкриті дані – як право приватного характеру. *Інформація і право*. 2020. № 1 (32). С. 19-28.
35. Косілова О. І., Солодовнікова Х. К. Права і свободи людини і громадянина v.s. штучний інтелект : проблемні аспекти. *Інформація і право*. 2020. № 4 (35). С. 56-66.
36. Свиначук В. М. Перспективи інтелектуалізації суспільства в контексті створення Міністерства цифрової трансформації України. *Інформація і право*. 2020. № 4 (35).

С. 147-150.

37. Шахбазян К. С. Права інтелектуальної власності в договорах на проведення досліджень і розробок Всесвітньої організації інтелектуальної власності. *Інформація і право*. 2020. № 4 (35). С. 67-72.

Навчальне видання

Методичні вказівки та завдання
до проведення практичних занять і самостійної роботи
з дисципліни **«Інтелектуальна власність в інноваційній
сфері»**
для студентів спеціальності 081 *«Право»*
ОПП «Інтелектуальна власність»
освітнього ступеня «магістр»
усіх форм навчання

Відповідальна за випуск О. С. Бондаренко
Редактор
Комп'ютерне верстання М. С. Уткіної

Підписано до друку, поз.
Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 3,03. Обл.-вид. арк. 2,96. Тираж 5 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12

